

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., fél évre 6 frt., negyed évre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethető: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordautca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: 6t hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasensteint és Voglmann (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyilttér sorá 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt., fél évre 6 frt., évnegyedre 3 frt. o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

Pest, november 13.

(G.) Az öszinteségnek nagy hiánya, a tényleges viszonyoknak nem ismerése, vagy szándékos ignorálása vezetheti csak azokat, kik a jövő évre előirányzott deficit nagyságát pénzügyi kormányzatunk hibájának, politikai rendszerünk szükségszerű szomorú következményeként szeretik feltüntetni.

Csak felületes átvizsgálása a lefolyt évek költségeloirányzatainak meggyőzhet minden józan létező embert arról, hogy kiadásainknak ott látható óriási mérvben történt szaporodása, a hasznos és elkerülhetetlenül szükséges beruházásoknak évenkénti tömeges eszközlése, eltekintve attól, hogy az előirányzott adójövedelem nálunk csakis papirosan figurál teljes összegben, s az ország egyes területein a hazafiuság bizonyos corollariuma gyanánt tekintik nemcsak nem fizetni meg az adót, hanem eljárni országos képviselők szerte az országba, kik azzal kedveltetik meg saját, s teszik gyűlöletessé a többség politikáját, hogy egyenesen arra unszolják a népet, hogy ne fizesse meg az adót, eltekintve ezen alkotmányos állapotunkat szomorú színben feltüntető jelenségektől — az elősorolt okok nemcsak hogy teljesen indokolják a deficitet, de valóban bámulatra ragadják az ország nem sejtett vagyoni gyarapodásának a költségvetésben feltüntetett mérvét illetőleg, mindazokat, kiknek, ha a kiegyezés megkötése alkalmával uralkodott szerény nemzeti vagyonnossággal szemben a költségek illetén emelkedésének lehetőségét csak álmodták volna, kétségbe kellett volna esniük a nemzet egész jövője felett.

Arról fogalma sem volt senkinek, hogy oly óriási mérvben fognak emelkedni szükség-szerű kiadásaink s annyit fogunk áldozhatni közmívelődésünk, ipari és kereskedelmi érdekeink ápolására, mint a mily összegeket az évről-évre megszavazott költségvetések összehasonlítása feltüntet. Lássunk csak egynehány czimet:

Tanintézetek fentartására, segélyezésére és népnevelési költségekre előirányoztatott 1869-re összesen 661,700 frt.

1872-ben ezen összeg 1.393,065 frtra emelkedett;

a jövő évre előirányzott költségvetésben pedig ugyane czimen 3.306,131 frt irányoztatott elő

Tudományos intézetek segélyezésére, s tudományos czélok előmozdítására előirányoztatott 1869-ben 68,000 frt.

1872-ben már 206,547 frt.

a jövő évre pedig 223,544 frt van e czimen előirányozva.

Utépités czimén előirányoztatott 1869-ben 2.089,600 frt.

1872-ben megállapított 4.150.469 frt.

a jövő évre előirányoztatott 4.328,000 forint.

Az országos törvénykezés czimén 1869-ben 1.935,700 frt irányoztatott elő. 1873-ra pedig 11.057.590 frt.

A honvédelmi ministerium összes budgetje volt 69-ben 2.000,000 frt.

1873-ra praeliminált 7.277,089 frt.

Nem óriási, senki által nem sejtett ered-

mény ez? És ezen óriási emelkedése mellett a költségeknek nem megnyugtató tudat-e az, hogy rendes kiadásaink és bevételeink közt az egyensúly tényleg fennáll, hogy e megsaporodott szükségeket melyek a nemzeti jólét és boldogság hatalmas emeltyűit vannak hivatva képezni, rendes bevételeinkkel teljesen fedezni bírjuk? És fedezni bírjuk akkor, midőn az ország leggazdagabb része viz alatt áll, midőn már a második évben fordul elő az adó elengedés szüksége, s midőn e mellett még korábbi évekről, — melyekben nem volt sem árvíz, sem inség, sem marhavész, hanem volt bőség és jólét, — milliók és milliókra menő adóhátralékok vannak és pedig, — s ez épen a szomorú — nem az ország szegényebb, kopárabb vidékein, melyek hűségesen és lelki ismeretesen megfizetik adójukat, hanem az ország leggazdagabb részeiben azon „hazafias“ vidékeken, hol az Asztalosok, Madarász Vilik és az ál-Wesselényi üzték a baloldal szintén hazafias protectiója alatt bűnös játékukat a nép hitével és lelkiismeretével.

És hogy az ország általános vagyoni állapota javult, hogy nagyobb és mindig nagyobb lesz a jólét, melyet a többség politikája teremtet meg, s melyet csak lerontani, megakadályozni igyekezett a baloldal, mely hogy politikájának igazoltságát kimutassa, kárörömmel telt volna el a nép nyomorának láttára, hogy annak rongyaiból zászolt csinálhasson saját elvei diadalának szomorú ünnepére. — hogy, ismételjük, mindig nagyobb és nagyobb lett a jólét, azt a költségvetésnek a közvetett adók folytonos és mértani arányban történő növekedését feltüntető tételei hangosan igazolják.

Vagy azért e láрма, mert a rendkívüli költségeket, vagy is azokat, melyek egy részben csupán egyszer előforduló kiadást képeznek, más részben pedig oly investitciókra fordítottak, melyeket nem mi, hanem a jövő fog élvezhetni, nem bírjuk fedezni oly esztendőben, midőn úgy szólván egyetlen jövedelem forrásunk a sors csapása által nem hoz kielégítő eredményeket?

Vagy talán tévedünk. Az ellenzék talán belátja, talán nem felelte el a legközelebb mult évek tapasztalataiból, hogy nálunk három négy szűkebb esztendő hiányait kipótolni képes bőven egyetlen jó esztendő. Ezt bevallani, ahhoz utóvégre is nagyon csekély hazafiság szükséges, ha ugyan valaki nem félti pénzügyi gazdálkodásunk folytonos becsmerléséből szerzett babérait.

Lehetetlen, hogy ne tudná a mi hazafias ellenzékünk, hogy a valóban czélzatos tagadása, pénzügyi viszonyaink minél ziláltabb és reménytelenebb modorban festett képének feltüntetése, visszahat egész pénzügyi forgalmunkra, s megrendíti hitelünket, melyre az ezer és ezerfelé égetőn szükséges investitciókra elkerülhetlenül utalva vagyunk.

Vagy talán a czél tájdonképen nem is más, minthogy hitelünket szentségtelen törekvéssel aláásván, minél drágábban kellessék megfizetni a felveendő kölcsönt, hogy azután az ellenzék az általa előidézett állapotok felletti jaj és panaszt a kormány és többség nyakába dobhassa.

A dolog plausibilis, s ellenzékünk már annyira kifogyott s kikopott fegyvereiből, hogy ily taktikára is rászorulhat.

Mi is az ország hitele, a bihari és félegyházi politika igazolásának szükségével szemben?

Semmi, épen semmi!

És ez jól van így a baloldali politika értelmében.

A királyföldi egyetem első ülése.

Az egyetem nov. 11-én kezdé meg ülését. Hallgatók voltak elegenden, hanem az egyetemi küldöttek közül sokan hiányoztak. Az előértekezleten Schneider K. indítványára abban állapodtak meg, hogy a comes megnyitó beszédére senki sem mond válaszbeszédet, miután az egyetem született szónoka, a segésvári első küldött nincs jelen.

A comes meghívalván, 11 órakor nyitá meg a gyűlést. Beszédében előadja, hogy tavaly főleg azért nem hívta egybe az egyetemet még egyszer, mert „a nemzetipénztár budgetje nem készíthetett el.“ Ez okból a tavalyi előirányzat alapján kelle gazdálkodni. Számos nehézséggel kelle megküdenie mert az állam visszavette a fogarasi uradalmat, a mi a bevételek sorát nagyon alterálta; másfelől az 1871. egyetem rendelkezései folytán még attól is lehetett tartani: vajlon a tőke apasztása nélkül lehet-e teljesíteni a felvállalt kötelezettségeket. A lehető megtett; most az egyetemen a sor ez eljárást megbirálni, megvizsgálni úgy az 1871-ki, mint a jelen költségeket illetőleg.

Továbbá az egyetem feladata, megállapítani a budgetet 1873-ra. Az előirányzatból ki fog tűnni, hogy az állapot javult, a kötelezettségek teljesíthetők tőkeapasztás nélkül nemcsak a nagy iskolalapítvány évi 28000 frtnyi hátralékát lehet törleszteni, hanem ha kell, a 132000 frtra menő összeget azonnal és egyszerre le lehet fizetni.

A Comes hangsúlyozza, hogy az összehívó iratban ép ezt jelölte volt ki az egyetem főfeladatának; ma elmondhatja, hogy erre a módot feltalálták: a vagyon épen marad, a tartozások még is mind törleszthetők. Felhívja tehát az egyetemet vizsgálja meg az előterjesztéseket s hozzon e tárgyban határozatot; egyuttal azonban fordítsa figyelmét arra is, hogy e vagyon épsege kifelé is biztosíttassék. E feladat megoldásának fontosságát senki sem fogja félre ismerni; kívánja hogy ez minden irányban sikerüljön. Ő maga teljes odaadással és tárgyilagossággal fogja a tanácskozáskat vezetni; kéri gyamolítsák. Ezzel az egyetemet megnyitja. (Élvezés.)

Elnök felszólítja az egyetemet válasszák meg az igazoló bizottság tagjait. Gebbel Feerenz indítványára a tagok kinevezése az elnökre bízatik. Mire elnök Heidendorf (medgyesi), Bologa (szászsebesi) és Pildner (köhalmi) küldötteket nevezi ki az igazoló bizottságba. Ide nyújtatnak be a választási jegyzőkönyvek; az igazolásról a következő ülésben tesznek jelentést.

Miután Szebenzsék, Segesvár város és szék küldöttje nem valának jelen, a második gyűlés esztendőkre tűzött ki, mikorra napirenden lesz: 1) a választások igazolásáról szóló jelentés; 2) az egyetem megalakulása s ezzel kapcsolatosan Schneider egyik indítványa; 3) Schneider azon indítványa, hogy Seivert Gusztáv senator munkája, melyet ő az egyetem megbízásából írt „Adatok és okmányok a szász nemzeti egyetem törvényes állásáról, hatásköréről“ — a magyar képviselőház tagjainak ingyen küldessék meg. Ezzel a gyűlés eloszlott.

Legujabb táviratok.

Berlin, nov. 11. Több esti lap jelenti, hogy a király elnöklése alatt közelebből tartott minister-

tanácsban a felsőház reformja elhatározott és az idevonatkozó kormányi előterjesztés még ezen ülésszak alatt meg fog tétetni.

Boston, nov. 12. A tűz által okozott kárt 80 millióra becsülik; az itteni tőkepenészek legtöbb kárt vallottak; 930 kereskedelmi hajó égett el; 60 ember lelte halálát a lángok közt; az itteni biztosító-társulatok csak 50% kárt képesek megfizetni az illető biztosítottaknak, a házakat már kezdik újra építeni; mindenfelől érkeznek segélyzések.

Dresda, nov. 11. A német császár, a császárné és koronaherceg ma este 6 1/2 órakor különvonattal elutaztak. A császárné Lipcsén át Coblenzbe megy, az elutazott legmagasb császári vendégeket a nép a pályaudvarban élénk éljenzésekkel üdvözölte. Ebéd előtt a felségek még egyszer elfogadják a szász minisztereket, a főpolgármestert és a városi képviselőt előjáróját.

Dersi József EGYHÁZI BESZÉDE a kolozsvári tudomány-egyetem megnyitása napján

Kolozsvárt, 1872-ben nov. 10-én az unitariások templomában.

Vezérigék. Péld. 19.: 2. és 6.: 23.:
A léleknek tudománya nélkül nincsen semmi jó; a tudomány világosság.

Ai! láttatok-e már völgegynt, ki hosszú időn át küzd, munkál, hogy egy boldog frigyre magát érdemesítse; reményei ebben összpontosulnak, cselekvényei erre irányozvák? Azonban jönnek évek, mu'nak évek, s még mind távol van ezen mindent magában foglaló, egész lényét átható reménye valószínűsítés. Választottja, kinek nevét titkon őzri lelkében, kinek képe hűn festve van szívében, feltűnt előtte, közeledett is hozzá — s minő édes, minő boldogító volt ez is! De — körülmények változnak, az irigység előállt, utat tört és vágyának teljesülést nem talált. S láttatok-e menyasszonyt, kinek szívet erősen megragadta a vágy, hogy méltó karok ölelésére bizza magát; keble dagadozott, szeme lángolt az örömtől, midőn távolról megpillantá a t, kiről álmodott?! De véres csaták, nehéz körülmények, kar dicsősége köve, elvonva tarták az ifjút, sokáig nem láthatá, már reménye is halványulni kezdett, gyászruhát öltö magára, bándódott, sirt, zokogott, — talán csatatéren marad, talán koldusbotra jut, s akkor nem meri szemeit többé reáemelni — s ő nem kezdhet!... Ily gondolatok gyötrék éveken át. És ez tart, tovább és tovább tart.

De ne boruljunk el. A völgegynt nem maradt a csaták hevében; ott is kötelességét végzé; kapott sebei béhegedtek; nem is jutott véginségre, zilált hajjal, kopott ruhában, feldult vonásokkal tére meg, de új erőre kelt, s munkája kétszeres gyámölcsözővé vált — még szebb, még erősebb. S a menyasszony? Várt — várt, — de nem hiába: az ég birniok engedé egymást. S ha látunk ilyeneket, ugyan nem gyúl-e öröme szívének, velők mi is nem együtt örvendünk?!

A völgegynt Erdély, közelebből Kolozsvár; a menyasszony Muzsa, a leszzebb, a legdelibb, legmagasabb Muzsa, a ma megnyitandó helybeli tudomány-egyetem képében.

Ez előtt egy századdal valának egymásnak utoljára bemutalva, a szövetség akkor sem jött létre, sem az apa, sem az atyafiság nem akarta tes szívből annak létesülését. A völgegynt viszszavonult és dolgozó látott, erejét megpróbálta a kiállott nehézségek, idők, midőn mint egykor Jeruzsálemben, boldogok valának a meddők és a kik nem emetének. A menyasszonyt erőkbe vonult, epekedve várva a völgegyntől hirt; olykor-olykor szellemesznárokra kelt, a völgegyntnek névszerinti barátait az íhlet óráiban felkeresé, fájdalmát belé-

jök leheli, azok egy-egy dalt szentelének, hangoztatnak e nem látott csak érzett szűz bánatának; a völgyben hallá azokat, szíve mindannyiszor megjajult, és ez tartott egy századon át. Végre a jelen év nyarának elején az eljegyzés ténye meg történt. A völgyben háza fénytengerben uszott, örömei töltö bé akkor minden zugot. Két hó után a szőlők nevei köztudomásra jövé, mult hó 19-én az esküvés elhangzott. Megható pillanat vala ez. A menyasszony az új palota termeibe vonult, édes, boldog érzések árjának engedé át magát, az óta nem látta senki, s szavait nem hallotta senki. Oh mennyire várja völgyébe, várjuk mi mindnyájan elbűvölő, felemelő, megszentelő hangjait! Ma szólal meg, ma van az egyetem megnyitólében.

Ai! nem érezzük-e mindnyájan, hogy százados óhajlás, egy város, egy országrész legfőbb reményeinek egyike valósult meg, hogy miről addig csak álmodni merünk, ma már valóság! Szívünk csordultig teljék meg az öröm borával, örvendjünk, s ne gondoljunk ma a világ bajával! Nem diadal ünnep ez, melynek fényénél sok busanya gyász, a setétlő háttér, melynek örömrivalgásiba fájó sohajtások s csatáitelen maradtaként való zokogások szoktak vegyülni, — ez mennyegzői ünnep: egy méltó ifju, s egy égi menyasszony frigykötésének ünnepe! Áldás az örömpárra, Magyarország királyára — az örömpárra a királyasszonyra és családokra, kik e frigye magas beleegezéseket adak, — áldás a násznagynak, boldogult b. Eötvös Józsefnek emlékére, ki nem érheté meg az általa előkészített mennyegzőt, — áldás a násznagyutódokra és násznagyutódokra, — áldás a nemzet együtőlő flaira, s mindazokra, kik o frigy megkötésére közremunkáltak — áldás az új párra és azokra, kik jöttek, hogy a menyasszonynak szószólói legyenek.

Igaz ai. mennyegzői ünnepet ülünk ma; áldott legyen a mi Istenünk ki nekünk e napot adta!

Mennyegzők alkalmával különösen a menyasszonyról szoktak beszélni. A völgyben a világban forog, azt rendesen ismeri mindenki, a val nem sokat foglalkoznak — a menyasszonyt bámulják, dícsérik, abban gyönyörködnek, — mi ezt annyival inkább meglehetjük, mert külön teremben vagyunk, szerénységünk nem sértjük meg, ha kitűnő tulajdonairól beszélünk röviden, a mennyire egy mennyegző alkalmával lehet — elmélkedjünk a tudományról, melyről ezt olvasás fel a szent könyvből a tudomány világosság, a léleknek tudománya nélkül nincsen semmi jó.

A világosságnak hatásáról s az élő lényekre való roppantbefolyásáról sokatészlelték tapasztaltak eleitől fogva s beszélnek ma is a természettudósok. Némely népek imádás tárgyává tették annak kuféjét, a napot, himnusokat, magasztaló énekeket írtak ahhoz sőt már a kezdet történetének első leírásában Mózesnél úgy jelenik meg, mint egyik első rangú teremtmény, mely a még képzetileg is borzasztó örökös setétséget elárvoltván, az addig dulakodó elemeket sorakozásra, rendeződésre, szóval: tisztességes, áldásos munkára inté. S valóban mit érne a szem világosság nélkül? Nem láthatnók a nagy mindenséget, az Ur hatalmas kezének alkotását, azoknak szépségét; nem világítanak a setét éjtel fényes csillagoknak milliói, a növény és állatvilág nem fejlődhetné ki. S ime, a hajdan kor egyik legnagyobb bölcsé e nagy tárgyhöz hasonlítja a tudományt, a szellemi világra nézve állítván, hogy a tudomány világosság. Méltán.

Valóban tudomány nélkül olyan az ember, mint szem nélkül, még szerencsétlenebb. A tudomány világítja meg előtte a bel- és külvilágot, ez teszi figyelmessé a beléje oltott tehetségek kincseire, hogy azokat rendeltetésökhöz képest értékesítse.

Ez képesít arra, hogy igazán tudhassuk mi a miénk, mi a másé, s a magunknak védelmére és visszaszerzésére ez ad foggyvert kezünkbe; az igazság mérlegével való bánásra s annak alkalmazására utat mutat; az állami és társadalmi élet ezer águ gépezetével s annak működése módozataival javítására, fenntartására szükséges eszközökkel megismertet. A lélek, az emberi természet törvényei, s a gondolatok születése kapcsolódása, változása és fejlődése titkos folyását feltárja; az emberiséget, fejlődésében, emelkedésében és bukásában, erényeiben és bűneiben a bölcsőtől kezdve mostanig fokról fokra, lépésről lépésre lebeszélvén gondolkodásra, a rossz elkerülésére, s a szép, jó, nemes és igaz követésére tanít és lelkesít; a gondolatok különböző nemzeti ruháját, a nyelveket, mint egy nagy néprajzi muzeum feltüntetvén azok sajátosságait, a rokonságot és különbséget kedvesen elmondja, s ez által a nemzetek testvériségét, az emberiség egyik legdrágább kincsének, a nyelvnek történetét: előállítását, fejlődését s egyál és faj szerinti módosulásait kimutatván, bizonyosokká teszen abban, hogy mindnyájan egy atyának egyenlő jog-s szabadsággal ellátott, és egy célra hívott gyermekei, egy nagy család tagjai vagyunk. A test szerkezetét annak fenntartása esetleg megjavítása módjai felől tájékoztatást nyújt. A föld rejtett kebelének, a tengerek mélységének titkos működéseinek, s kincseik hasznára fordításának kulcsait kezünkbe adja; a külső változásokat megfűti; a világot megszeliidítvén, utját kiszabja és tolmácsosá s a fellegek testvérét, a vizgőzt igahordozóvá teszi; a csillagok futását meghatározza, s pályáikat kiszámítja — kell-e még több, hogy nagyságát elismerjük? — és így az emberre nézve minden lehető lehetőséget teszen, mert a mit az ember nem tud, az reá nézve nem létezik.

Ezek szerint a tudomány csakugyan világosság, még pedig nemcsak azért, mert a lélek előtt roppant terjedelmű mezőket és titkokat tár fel, hanem azért is, mert a lélek virágainak fejlődését irányozza és elősegíti.

A lélek már alkotásának sajátos természeténél fogva is termékenységre van hivatva, mint maga a föld, s a világosságtól megfosztott pinczei növény hasonlatosságából kiindulva, könnyen elgondolhatjuk, minő virágokat terem az, ha a tudomány világától elzárvan marad: sindevészök, haszontalanok, sőt veszedelmesek lesznek azok, mind magára a termőre, mind környezetére nézve. Erről meggyőződhetünk, ha azokra gondolunk, kik a civilizáció végső határain is kívül esvén, mondhatni csupa állati életet élnek a szó teljes értelmében. Mint a természetben világosság, úgy a léleknek tudománya nélkül sincs semmi jó. Mint a külső, úgy a belső setétség is borzalmas rémalakkal veszen körül: felünk attól, a mi ártalmatlan; botlunk és eltévedünk ott, hol egyenes út van; tapogatózunk ott, hol más danolva jár; elmegyünk a szerencse és boldogság mellett, s nem ismerünk rá; börtönben vagyunk a szabad ég alatt, melyből kilátni nem tudunk; s magánosan vagyunk, mikor sokaság veszen körül, miért nincsenek eszméink, ismereteink magasabb gondolatainak, melyek még magányunkat is megnépesítik, s mosolyogva társalognak velünk az elhagyatottság és kétségbeesés pillanataiban is. A léleknek tudománya nélkül sem az egyénre, sem az egészre nézve nincs, nem lehet semmi valóban jó, mert a tudomány világosság, mely minden tenyészésnek és minden termékenységnak egyik fő feltétele.

Ime a tudomány, a mi új menyasszonyuk? Egész körutja ezt bizonyítja Szinte 3000 évvel ezelőtt Görögországban megszületik, s nemzetét nagygyű, örök időkre bámulta teszi, s ezért az istenek csodás természettel, ugyan egy időben mindenütt jelenlehetési képességgel ruházzák fel, s olympusi

kézből élvezni. Vigjáték anyagot szolgáltat, mely végig húzódik egy nevezetes korszakon ép úgy, mint Falstaff és Henrik herczeg tréfi felderítik Shakespeare történeti darabjainak cselszövényeit és háboruit.

Nem szabad felednünk, hogy a furcsa gyakran inkább magára vonja a figyelmet mint ami nagy. Egy paradox, bármily trivialis legyen is, inkább igénybe veszi az embereket, mint a legfontosabb, de áthathatlan igazság.

Disraeli furcsa egy talány. Senkisémet említheti nevét, mosoly nélkül, és senki nem hallhatja azt említtetni viszonzó mosolygás nélkül. A fogalmak össze nem férhetőségének érzetét költi fel bennünk, a melyből mint mondják, a humor áll. Az angol politika komoly tekintélyei közt Disraeli úgy tűnik fel, mint Fifi-ne az udvarnál, vagy valamely csélesap duenna. Ez különben részben előnyére válik Disraelinak: mert az tűnik ki belőle, hogy volt bátorsága saját valóságában mutatni be magát s nem csiszolta természetét semmi conventionalis minta után. Saját tehetsége szerint szólt és cselekedett, saját módja szerint járt el mindenben. Nem törpítette egyéniségét közönséges alakká s ha néha megkísérelte is ezt, a kitűzött természet egy ugrással legott ismét visszatért.

Mint egykor átalánossá vált a meggyőződés, hogy lord Byron tükör előtt állt, midőn Child Haroldot, Manfredet és a kalózt festette: úgy általános a hiedelem, hogy Disraeli husz éves korában

társaságba fogadván be, Róma nyers ereje fogságba viszi, legyőzőtt győző lesz s késő századok példányképeivé avatja. Egyiptom és Arabiatéreit bejárván nagyság és boldogság vetéseivel árasztja el, melyeket a hir szőlői távol tartományokban beszélnek. A középkornak, a romlás idejének századokon keresztül tartó veszélyeit kikerülve, Németországban terem, a szomszéd Francia-, Angol és Dánországból is megjelenik, mindenütt virágok felselnek lábai alatt. Később az újvilágba kap meghívást, a pusztákat megnevesíti s paradicsomi kerteké varázsolja, erős és hatalmas országot teremt a vadállatok tanyáin.

Menyasszonyunk egyik arca ilyen, ezeket beszél világos nyelven, tiszta, határozott vonásokkal. Nézzük a másik arcát, ez is oly szép, oly bájos. A külső, természeti világosság azért is oly kedves, mert egyszersmind melegséggel van párosulva, a kettő elváhatlanul egyszerre jelenkezik.

S oly menyasszonyt nem néznék elragadtatással, kinek csak feje volna teli sok száraz tudománnyal, keble pedig hideg és üres volna. Valóban, a tudományhoz melegség, nemesség, erkölcs kell, mert vad kezében a tudomány elveszti a maga szentségét s éles fegyverré válik a dühösnek kezében (Fáy), s a mint a nagy Széchenyi is megmondá: „ha valamely tudomány illő és méltó emberhez, annál dicsőbb, s egyszersmind edesebb bizonyosan nem lehet, mint embertársai java és boldogsága okainak nyomozása s kifejtése. Dicsőbb nem, mert az erénynek legnagyobb fénye az, hogy az erős nem egyedül akar örvenleni, szerencsés és megelégedett lenni, a mi magánosan lenni nem is tudna; hanem hogy másokon is törekszik segíteni, jólétökre kezét nyújt s többeket kíván boldogítani; csak a gyenge szereti önmagát, az erős sokakat, egész nemzeteket hordoz szívében!”

Szép tudni, mi a miénk — még szebb abból másoknak is juttatni; szép tudni, mi a büntetésre méltó cselekvény — még szebb megbocsátani; szép dolog az államgépezetet, fenntartása s javítása módjait ismerni, még szebb annak lelkes munkás, áldozatkész tagja lenni; szép dolog sok nyelvet beszélni, még szebb a szerencsétlenek és ügyefogyottak egyszerű szavait megörtenni; szép a világ történetét tudni, még szebb egy boldogtalan rövid történetét megindulni; szép dolog a test szervezését s gyógyítás-módját ismerni, még szebb keblünket vizsgálni, rossz szenvedélyeinket és indulatainkat megfékezni és kiirtani, s lelki betegeket a vigasz cseppjeivel gyógyítani; szép a föld kebelét, felületét, terményeit s a nagy természetet ismervé, messze látni, még szebb közelünkben a nyomort, s annak jeleit észrevenni; szép dolog tudományban magasan állni, még szebb alázatosan lenni; szép dolog érdemekkel birni, éppen oly szép azt másokban is elismerni és méltányolni; szép dolog nagy számításokat csinálni, még szebb, ha nem tudja a jobb, mennyit ad a balkéz; szép dolog tudni mi a jó és igaz, még szebb azt cselekedni; szép dolog tudni, még szebb erényesnek lenni; mert elvégre is, ha már külön vesszük, nem annyiban a tudomány, mint inkább az erény a világ megváltója; maga Jézus inkább hangsúlyozza a szeretet és annak gyümölcsét, mint a tudományt, mikor a zsidó doktorok tudományát boncolgatták. Jó erkölcs nélkül semmit sem ér a tudomány. Pál szerint: ha jövendőt tudnók is mondani, s ha minden titkot és bölcseséget tudnók is — s itt a tudományt érti — ha szeretetet nincsen bennem, semmi vagyok, 1. Kor. 13. 2.

Ime menyasszonyunk másik arcának főbb vonásai. Minthogy pedig nem alhatunk egyik szemünkkel, míg a másikkal olvasunk; s minthogy a két arc sokkal közelebbi szomszédságban és atyafiságban van egymással, mintsem a ketőnek külön

saját hasonmását adta és saját élete tervét fejtette ki „Vivian Grey”-ben.

Az arczkép festés itt azonban mindkét esetben nagyon gyöngye volt. A szerző jelleme rendesen hőseiben tükröződik vissza. Lord Byron és Disraeli azonban nem azt írták le, a miknek magukat valóban hitték, hanem a minnek kívánták, hogy a világ által tartassanak. — „Vivian Grey”-nak és szerzőjének valódi magyarázata úgy látszik, Disraeli Izsák érdekes emlékiratában található, melyet fia írt 1848-ban és a mely a később megjelent „Irodalmi furcsaságok” előszavául tűnik fel.

Eliot György egyik falusi csevegésében illustrálva azon bölcsészeti maximát, hogy valamely dolgot csak okából lehet megismerni, felállítja az elvet, miszerint lehetetlen megítélni egy embert anélkül, hogy szüleit ismernék. — A kérdésben forgó rövid emlékiratba Disraeli sokkal előnyösebben festi le magát, mint azt bármely formális önéletrajz tehetné.

Hogy azonban megértjük őt, szükség, miszerint összes megjelent műveit egybefoglaljuk. Ezekben feltüntetni, a mediumot, mint a naturalisták nevezik, a melyben felnevekedett, a befolyásokat, melyek szelleme és jellemére hatottak és a melyekre viszont jelleme és szelleme visszahatott. Családjának történetét elbeszélve, politikai életének kulcsát adja kezünkbe Disraeli. A 15. században, a később felvettől eltérő név alatt elődei Spanyolországban te-

kifejezése volna: Muzsa két arczán is össze vannak vegyülve a tudomány, s az erény, erkölcs és nemes szívűség vonásai, mindkét szemé nyitva s e kettős tűz égi fénye villog azokban. S a ki ezt szóval, avagy tettel megtagadná, vagy egyik nevében a másik ellen tiltakoznék és törné, az ne omltse nevé. Az megtagadná a napsugaraktól a melegséget, a földtől a termő, a harnatcseppstől az üdítő erőt. Nem! — Így valóban szép e mi menyasszonyunk! Erkölcs mezében született volt Görögország szent berkében Irgalom, könyörület, szeretet, nemes lelkesülés, áldozatkészség, erényes erkölcs drága haramata hullott homlokára keresztvíz gyanánt piros hajnal hasadáskor, s másnap az ég rózsacsokrot, északifényt tartott a berek fölé inneplésének jeléül. Így ment ország-világra, így jött hozzánk is.

A föld sok változáson ment át, mióta tengerlyébe van illesztve, míg jelen alakját és tökélyét megnyerheté. A felszínnek tovább változtatása s az emberiségnek erős, lehető boldog családokká, társadalomká fejlesztése a tudományok van fenntartva. Nekünk, országunknak is ilyenre van odáhatatlan szüksége. A teremés még foly, Muzsának van a folytatás képessége adva. Az Ur, kinek lelke lebogett az alakuló világ felett, ma is örömmel nézi az erők működését. Görögön a költészetet, Mózes a törvényt, Jézus a szeretetet alapuló erkölcsöt adá az emberiség elébe, — most a tudomány ideje van jelen 6,000 év multán, mely a régebbiekkal egyesülve, mint ellenállhatlan hatalom a nyolczadik nagy változást létre hozza s még tökéletesebb és boldogabb világot állít elő!

E mi menyasszonyunk a sivatag pusztákon is manát hint el, a kösziklőkből is vizet fakaszt, s eltartja népét. Boldog ország, mely palotákat épít számára, boldog nép, mely védasszonyának választja.

Legyen ennyi elég Muzsáról most bemutatásul. Ilyen menyasszony, ilyen kincs nem volt még e városban. Ez az írás szerint meg fogja építeni völgyéneket házá; járjunk kedvébe s törekedjünk arra, hogy állandóul és örökre maradjon közöttünk. Jeremiás próféta a romlás és szomorú idők bekövetkezése előjelének tekinté, mikor a menyasszonynak szava megszűnik és elmúl (7: 34.) És ez való igaz, kivált jelen alkalmazásában.

Még egy észrevétel. Ez új völgynek nem félti menyasszonyát, sőt azt óhajlja, hogy minél több imádója legyen kivált az ifju tüzes nemzedékből — női barátokat is szíves örömet fogadván naponként legalább pár órai időzésre. De azt is megjegyzem, hogy itt az udvarlás — és udvariasság alatt nem sebbel-lobbal való szájaskodást, folytonos jövét-menést, lábujjhegyről való kényes hajlongást: felületeskedést értek, mert efélével bizon kevésbé megüny; hanem értem azt, melyet Goethe a szív és lélek udvariasságának nevez, s mely rokon az odaadó lemondásra képes s minden szépet és jót cselekedni kész szeretettel. És ez nem veszedelmes, mert mint a mágnes erője a róla függő suly szaporodásával mind nevededik; úgy az emberi ész annyival könnyebben bírja a tudás súlyát, mennyivel ez gyarapszik.

Adjá Isten, hogy ifjuságunkat egytől egyig elbűvölje és meghódítsa e hölgy, s hogy ez fajunknak teljesen természetévé válván, virágozzék fel hazánkban a tiszta erkölccsel párosult magas és sok oldalú tudomány, s ennek hatása alatt virágozzék fel egyházi, nemzeti és társadalmi életünk, hogy válljunk kelet megjósolt csillagává! Ámen.

Alispáni jelentés kivonata
Tordamegye 1872-ik October 28-án tartott Bizottsági üléséből.

1-ör. A közegészségi állapot jelenleg megnyugtató — a mult óta és tavasz folytán a tüdőb sok áldozatot követelt.

lepültek le, honnan ugyanazon század vége elé, az inquisitio üldözései a velencei köztársaság területén kényszerítették őket menekedni keresni, s itt vették fel a Disraeli nevet, melyet mint ő maga kiemeli, más család azelőtt még soha sem viselt, hogy így törzse örökre felismerhető legyen.

Az 1745. esztendőben Disraeli nagyatya, Benjamin, két fivér közöl a fiatalabb, Angliában telepedett le, s csakhamar szerencsét csinált vállalkozó, merész szellemével. Egyetlen fia félnék remete lön, ki folytonosan könyvei között élt, születésénél fogva távol tartva magát az angol társaságoktól, s nemcsak soha nem vevőlt a napi politikába, de nem is volt képes azt megérteni, soha sem társult egyik vagy másik pártszínezetű emberekhez.

Az öreg Benjamin elhalt, midőn Disraeli még csak tizenkét éves volt. A fiu az angol társadalomtól teljesen elzárt otthonban növekedvén fel, korán érezte azon elszigeteltséget, mely őt az angol nemzetől, a melynek kebelében élt, elválasztotta; rövid időn beláta, hogy neve és faja bizonyos korlátot vont őt és azon kitüntetések közé, a melyekre vágyakodott. Nagyanja szintén utálta fáját és a legnagyobb mérvben szegyenlettel nevelt és társadalmi állását.

Disraeli ellenben azt tartotta, hogy név és származás egyedül az alakoskodók és tudatlanok előtt adhat okot a megvetésre. Neve és származása mindamellett is távol tartotta őt a politikától. Ő ki-vül esett az angol világon; s noha minden erejéből

TÁRCSA.

Az angol államférfiak.

Disraeli.

A „Daily News” kifogyván a „harmadik köztársaság” férfiai”-ból, ujabban az angol államférfiakat veszi szemle alá, s úgy hisszük, hogy azon tetszetős modornál fogva, melylyel az előbbi képeket festette, helyén lesz, ha ezeket is megismertetjük olvasóinkkal.

Disraeli — írja az említett lap — helyet vivott ki magának a történelemben, és neve fenmarad, midőn sok bölcsőbb és nagyobb emberek már rég feledésbe mentek. Találkozunk vele az angol miniszterelnökök hosszú sorában, folytonos meglepetés reánk nézve, némileg hasonló ahoz, melyet Saulnak a próféták közötti feltűnése fölött érezhetünk.

Nem mintha az angol miniszterelnökök közé való sorolás biztos czim lenne a hírnévre. Az Adlingtonok, Jenkinsonok és a Robinsonok mind-mezannyi középszerűségek, kiknek egyéni jelentéktelenségeket csak magas állásuk illusztrálta.

Disraeli elnöksége egészen más természetű. Örökös tréfája marad ez a történelemnek és ép oly mulattató lesz a Victoria-ára tanulmányozóira, mint reánk nézve, akik boldogok voltunk azt első

A holyagos himlő is uralkodott különösen két község Szt.-Lászlón—és Mező-Ujfaluban, melynek a megtett kozigazgatási orvosi intézkedések következtében —mindkét községben csak 8-án estek áldozatul.

Felső kerületünkben Mesterházán és Gödén kiűtött az eddig országunkban alig ösmert irtoztató ragály — ronszó toroklob (D. phteritis cruposa) hol az orvosi rögtöni rendszabályok következtében — 43 gyermek közül 32 meggyógyult — 11 meghalt.

Cholera eset Isten jó voltából eddigelő meggyénkben nem fordult elő.

A tordai nyilvános kórházban ez év kezdetétőlárpoltott 804 beteg — gyógyultan kibocsátott 662 egyén gyógyulatlan 10 beteg — megh. It összesen 80 egyén maradt sept. hó végével további ápolás alatt 52 beteg. — (Óhajtanó volna, ha ezen közhasznú intézmény a magas kormány által melegebben pártoltatnék.

Az orvosi szempontból hat alkerületre osztott — ugyanannyi orvos által beoltott ez évben 7508 gyermek — melyek közül 761-nél az óltás nem fogamzott meg.)

A nyilvános gyógyszerárak a főorvos által megvizsgálván, a tordai két gyógyszerár kitűnően felszerelve — a ludasi a vidék igényeinek megfelelő jó állapotban — találtatott.

Ludasán 4 taknyas ló — még a tavasszal elpusztított s az állat-rendőri szabályok értelmében óvszabályok a legszigorubb pontossággal végre hajtottak, valamint a Baranyamegyében kiűtött és a szomszéd Tolia, Fehér és Sónógyében elterjedt marhavész behozása elleni óvintézkedések.

A szarvas marhák között a nyár és kora ősz folytán uralgott láb és szájtájás már megszűnt.

2-or. Közgazdászati ügyünk — dacára a sok helyt kipusztult rosz vetéseknek és nagyobb részt másodszori törökkeza vetéseknek, melyek a kedvező ősz segítségével megérték — megnagyatód.

Tiszta buzánk ha bár ritkák voltak, de annál súlyosabb kenyért adtak — melyek súlyá általában a 85- és 90 font között mutatkozik.

A tavasz vetések — buza — árpa, zab — az esős nyár folytán gazdag terméssel jutalmazták a földmives gazdákat.

Széna termés a szárazabb természetű kaszálókön kevés lett — mit a sikerült sarjútermés nagy mérvben pótol.

Szőlő termésünk különösen csak az okszerűleg kezelt szőlőkbe sikerült — melynek minősége a jobbakk közé tartozik.

Gyümölcs átaljában kevés és a téli nagy hideg által okozott kár a nemesebb faj gyümölcsfákban különösen — nem könnyen pótolható.

3-or. Közlekedési utainkon — a tavaszi föld. munkálatok meg tételve — jelenleg a kavicsolás foly — mely a meynyiben — ezen hóban teljesen bé nem fejezethetett — a jövőben — multhatatlannul bé fog végeztenni.

A felső kerületi utakat — mult sept. hóban tett körutazásom alkalmából már jó karban találtam — egyes hibás pontjai — és hidjai igazítás alatt állottak — a gyönyörű Régen Topliczai, maros-völgyi utak több kényes pontjain jelenleg folynak a költséges — de tartóssága biztosítására szükséges — szikla repesztések — és nagyobbsszerű hidak megépítései.

A görgényi vonalon az ugynevezett tó útján a köhéri nagy hid felépítése ad fő gondot — mely roskadozó állapotjában — a közlekedést fenakadással fenyegeti.

A jövő hó elején az alkerületi utak felyül

beavatlatni törekedett az angol politikái, csak mint idegen vehetett abban részt. Erte te ő e politikát bizonyos külső felfogással, de sohasem hatolhatott bele teljesen, de körülbelül nem is igen gondolt vele többet, mint atya tette.

Pártok és kérdések reá nézve fegyverek és nem ügyek voltak. Megírta a „Britt a kotmány vindicatóját“ és „Popanilla kapitány kaland“-jaiban egyikét tette le azon csöpös satyráknak, a melyek valaha napvilágot láttak. Első könyveiben a szabad kereskedelem előharczoa gyanánt lépett fel, majd ismét a védvám mellett lett pártvezér. „Lothair“-ban kinevelte aristokratáinkat, denuncziálta azt, mint velencei olygarohát, míg viszont dícsőnekeket zengett fölőtte, mint a rend és szabadság méltóságát teljes pszilopa felett.

Volt radikális, tory-radikális, és tory-radikális epitheton nélkül, majd ismét conservatív és constitutionalista, Hume és O'Connell klense, Salisbury lord collegája és Derby főtanácsadója.

Mind e látszólagos ingadozások közt volt mégis bizonyos állhatatosság Disraeli közéletében. Véleményei lazák volt, de birt nemely eszmékkel, melyekhez a legszilárdabbut raga kötött. Merész, vállalkozó szelleme olvasottsága a kormány magas polczára emelte őt, rokonszenveltensége az angol társadalom iránt azonban itt is hátrányára volt s elszigeteltségét nagyra észre lehetett venni parlamentben tartott beszédein is. Ott ült mint egyes gladiator, várva a jelt a viadálra.

vizsgálatát fogom kötelességszerűleg — eszközölni.

(Vége kör.)

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, nov. 14-én

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legutányosabb árban vesz fel bármily alakban hirdetésekét; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny“ kiadó-hivatala**

— **A kolozsvári tudom. egyetem tanácsától** következő sorokat vettük. Tisztelt szerkesztő ur! Miatán a kolozsvári kir. tud. egyetemhez te' eddigi jótékony alapítványok csak hiányosan jutottak a közönség eleibe, legyen sz' ves' becses lapjában helyet engedni a következő tényállásnak. I. K. Papp Miklós ur egy hazafias érzelmeiktől áthatott szép levélben tudatta az egyetemi tanácsossal hogy örök időkre 2000 ft. alapítványt tett; melynek kamatai évenként két egyenlő részben a kolozsvári kir. tud. egyetem hallgatói közül két szerény sorsu jó tanuló és jó erkölcsű ifiúnak lesznek kiadandók vallás és nemzetiség különébe nélkül. 2. Dr. Maizner Antal 400 ft. erd. urbéri kötvényt adott át alapítvány képpen az orvosi kar dekanatusához a végett, hogy az irt összeg azon kar dekánya gital kamataival mindidig szaporíttassék, míg a tőke annyira nő, hogy kamatja 50 fra rug. Ekkor az az orvosi kar által pálya díjra használtassék fel évenként. 3. Kibédi Biasini Domokos ur 200 ft. erd. urbéri papirt tett le oly rendeltetésű alapítvány képpen, hogy annak évenkénti kamatja egy szegény és jó tanuló jogkari hallgatónak évenként az egyetector és jogkari tanárok által kiadassék. Az egyetemi tanács a tudomány és közmiveltéség nevében hálás köszönetét nyilvánítja említett hazafiának és tudomány-barátoknak, nemes és nagylelkű tetteikért. Kolozsvár nov. 13-án 1872. Berde.

— **A Kolozsvári dalkör** a tudomány-egyetem megnyitása örömmünepének emlékére f. 1872 év november hó 16-án a redoute-teremben zártkörű dal és táncz ünnepélyt rendez, és pedig I. „Nyitány“, a zenekar által. II. A nagy-váradí országos dalverseny alkalmával versenydíjult nyert karnagyi dísz-vezénypálcza ünnepélyes felavatása és átadása alkalmi beszéddel az egyet karnagya kezéhez. III. „Dalra magyar!“ (versenymű a nagyváradí orsz. dalárünnepélyen) Zimaitól; előadja a kar. IV. Bass-solo „Ernani“-ból; éneklő Körösy Lajos működő tag. V. „Faust“-ból (katonakar), előadja a kar. VI. Tenor-solo a „Kunok“-ból; éneklő Scholaszter János, működő tag. VII. „Szabadság dal“ Huber Károlytól; előadja a kar. VIII. „Rákocy-Induló“, átirat Engesztől; előadja a kar. Azután a táncz galom. Kezdeté 7 órakor. Belépti jegyek — a meghívó előmutatása mellett — november 15., 16-án egyletileg a lelkők Bogdán István és Keresztész Pál urak kereske'éseikben válthatók. Belépti jegy ára: személyenként 1 ft., családjegy 3 személyre 2 ft., több személyre 3. ft. Pártoló tagok 3 személyig felét fizetik.

— **A „Vadrózsák“** Velence'ében is virítanak. Egy előkelő hazánkfia a mult havakban Italiát utazta meg. Történt, hogy neje beteg lett s unalmában magyar olvasmányt óhajtott. A figyelmes férj rendre jarta a velencei könyvkereskedéseket s ime nem hasztalanul, mert a legfényesebben megtalálta a magyar könyvet: Kriza János (az unit. mélt. püspökének, az ismert magyar költőnek) „Vadró-

Beszédei alig egyebek, mint magas stylu kísértetek: némileg túlzott bombasztal előadva s heves tagteljesítésekkel kísérve. E beszédeket azonban mindenkor egyéni satyrák tündöklő sora deríti fel, melyeket hallgatói türeimtellenül várnak s a gyakori oasíkok kárpótolnak bennünket a sivatagban tett hosszas utazásért.

Róbert Peel jellemzése mint „parlamentí alkusz“ vagy mint ki „ellopja a whigek ruháit, míg azok fürödnek“; Beresford Hope-é mint egy „bataviai gracia“; Lowe-é mint „sugalmazott iskolás gyerkőcz“, avagy Horsman-é mint az alsóház felsőbb személye: mindmagaanyit egyetlen szóba foglalt találó jellemzések.

Disraeli ügyes pártvezér, ki több ízben bebizonyította, hogy elébe tudja tenni az állam érdekét a párt érdekének, pompás politikai satyrista, merész és ügyes parlamenti párbajvívó, de nem nagy szónok, sőt talán egyáltalában nem is szónok. Mi lehetett volna belőle mint államférfi, azt alig mondhatná meg valaki. Disraeli miniszterelnöksége főleg a ért figyelemre méltó, mert miniszterelnök volt. Az ő pályafutása azt mutatja, hogy hátrózottság és tehetség mellett valaki nemcsak londoni lord-mayor, lord kancellár avagy canterburyi érsek, de angol miniszterelnök is lehet, dacára a látszólag ellenállhatlan akadályoknak.

zsák“ című költemény gyűjteményét. Tehát az elhatott a távol Italiába is s mint az utazó beszéli érdekekkel forgatják és magyarázzák az egyes verseket az ahhoz értők. Ez is diszere válik a magyar kultúrának.

— **Egyetemünk** a hallgatók közül fölőtte sokan nyújtottak be folyamodást, melyben mindnyáján a szegénységi bizonyítványra utalva, a tandíjak elengedését kérik.

— **A tűzoltói felszerelésekre** adakozások igen szép eredménnyel folynak városunkban. Közönségünk buzgalma — e téren legfényesebb bizonyítéka ez intézmény hasznosságának.

— **A kolozsvári polgári társalkodó** f. évi november hó 17-én vasárnap d. u. pont 3 órakor, saját szállásán rendkívüli közgyűlést fog tartani.

— **Sokan várják.** Egyetemünknel alkalmazandó gondnok s quaestori kinevezések leküldése még mind a szerény ohajok közé tartozik, mert oda fenn a megerősítéssel ugy látszik nem igen sietnek. Pedig ez egyszer nem ártana, a folyamodó egyéneket a bizonytalanság kétségétől megmenteni.

— **Vastag György** jeles képiroz hazánkfiáról olvassuk a „T. Pr.“-ben E. M. Vacano műitész tollából: Vastag Gy. ismét erdélyi életűde jelenetét tár előnkbe a „Kalotaszegi parasztlány“ című képével. Egy csinoson felpiperézett leánya áll előtűnk vörös szalagosa, féltéken mosolyogva látszanak fehér fogacskaí, mintha csak a sorsot akar-ná megengesztelni egy kis kaczerkodással; a jós cigányú (ép oly ifju de másnemű szépség) keze vonásait tanulmányozza, hogy egy ezüst pendarabrt jó szerencsét hazudhasson neki. Vastag e képben ismét két élő arcképet nyújt nekünk, melyeknél csak az hiányzik, hogy megszólaljanak. A díszítés, környezet is meglepő: a folyondár a cigány-kaliba fölött: szárait mintha a szél lengetné; a kutya, a levegő egy szóval, minden részlet mesteri őszhangban áll és természetű minden árnyalatában. Valóban örülünk, látva, hogy a művelt külföldiek is ily méltánylólág irnak hazai jeles festőnek tehetségéről. Nekünk is többre kellene becsülni a szellemi kincset, mely egyes művészeink tehetségében rejlik, műveikben nyilvánul.

— **A királyföldi egyetembe** küldött-tekke választá: Szászsebes város Hietsch Mihály senatort és Bologa Jakab ny. udv. tanácsost; Szászsebes szék: udv. tanácsos Angyal Györgyöt és Baritu Györgyöt; Szerdahely mezőváros Macellári Illés ny. fők. tanácsost Szerdahelyszék: Hania J. g. kel. esperestet és Schreiber Ferencz főjegyzőt; Segesvárszék megválasztá: Maurer Frigyes tanácsost és Bodendorfer szászkezi jegyzőt.

— **A vlegyászaí** hegyesucson mint az arra utazók beszélük — még nincs hó. Husz év óta nem emlékeznek reá, hogy ez a bihari hegység-gekhez tartozó hegyesucs november elején vagy annak közepe felé hótakaró nélkül lett volna. Különben a mostanihoz hasonló langyos őszre Tasnád, N.-Károly és Debreczen környékén régóta nem emlékeznek. Tasnád környékén még most szüretelnek, különben az ottani szőlő nem oly édes, mint a miénk volt, kevesebb benne a cukortartalom.

— **Az ultramontán „Kelet“** mind magára veszi azt, mit cikkeinkben a protestansok közt is feltűnedező ultramontánokról írtunk. Örülünk az őszinteségnek. Ezt különben azzal is megtoldja, hogy most már nem titkolja, mi nyomja szívé: a katolikusok „kincses javadalma“-i. Különben ezt tudtuk rég a szétosztogatott „röpirat“ is beszél erről eleget. Majd írunk erről is való történetet és nem „adoma-gyűjteményt.“ Csak hogy beszélje ki magát előbb a „jámbor“ ultramontán „Kelet.“

— **„Tokaj und Jókai“** címet visel egy új igen szép kiállítású német könyv, mely Berlinben jelent meg és Jókainak van ajánlv. Van benne többek közt egy tokai tájleírás és a „Véres-könyv“ fordítása Jókaitól, és Jókai ismertetése.

— **Az erdélyi földtehermentesítési** alapigazgatóság Kolozsvárt sept. 16-án zárta volt be jegyzőkönyvét azon megjegyzéssel, hogy Budán október 1-én ismét megnyílja. Ma már nov. 14-ét írjuk és az még sem történt meg; mi roppant hátramaradást és kárt okozott az illető feleknek. E részben jó lenne az illetőknek mielőbb orvosolni a bajt s a jelen állásról a nagy közönséget értesíteni.

— **Jókai Bécsben.** Mint halljuk, koszaros regényírónk Jókai, gr. Lónyai közlenjárása folytán az osztrák nemzeti bank igazgatójától Pí-pitz lovagtól engedélyt nyert, a bank kincstárát és az összes berendezést megtekinteni. Jókai hír szerint, már vasárnap Bécsben volt, s alkalma volt a kincstárban az arany és ezüst rudak halmazát megtekintetni, s tanulmányo-hatni. Ezt hihetőleg mostani nagy regényében fogja fölhasználni, s azért érdekes dolgok várnak az olvasó világra.

— **A kormány közönyössége,** aszlávok ellenünk irányzott izgatásaival szemben igen nagy. Belgrádon pl. most keletkezett egy lap „Egyesülés“ czímmel, mely nyíltan izgat Magyarországot ellen, sőt irtó háborút hirdet. Legújabbban Majthényi kildetéséről írván, következőleg tör ki: „Magyar urak, szégyeljétek magatokat, ha még élnek 1848. emlékei, a szerb nép élénken emlékezik Világosra — a ti leveretésekre! Gaztetteitek, n.iket Magyarországon a szerb nemzet ellen napon-

ként elkövettek, minden határt túlhágnak, s nem marad más hátra, mint fegyverrel kezünkben háritani el csapásaitokat. Itt a lefőbb ideje, hogy szám-adásainkat rendbehozzuk. Szükséges, hogy tisztában legyünk végre, vajjon a szerb nemzet kiküzdött jogait elismeritek-e és individualitását biztosítjátok-e a ti ugynevezett alkotmányos monarchiátokban? Intriguái ok új álláspontján megmutatá a szerb nép, hogy szívében számotokra és utálatos fiaitok számára nincs semmi hely Nem marad tehát más hátra, minthogy duhötők által oly térer jussunk, hol az egyedüli bíró a „vér és kés lesz!“ E lapot Magyarországon nyíltan terjesztik. A „Czernagoracz“ című montenegrói lapot meg épen Cattaróban nyomják.

— **Házi orvosság a kolera ellen.** Mathis Ferencz pénzügyi fogalmazó egy levelet irt a „R.“-nak, melyet okunk van az olvasó különös figyelmébe ajánlani. A levél a következő: Tekintetes szerkesztő ur! A 60-as évek elején közöltem az akkori hivatalos közlönyben egy kolera-esetemet, s az abból csudahatással felgyógyító szert. E cikkekcskét az akkori lapok szép sorban közölték, azután mint valami közönséges napihírt, eltették az örök nyugalomra, pedig ha az illetők följegyezték, s adandó alkalommal felhasználták volna, mily sok ember adótt volna csak eddig is vissza az életnek.

— Az eset következő volt: 1849. év tavaszán Ó-Szőny mezővárosban a kolera miatt rakásra hullottak az emberek, zászlóaljam erősen meglett tizedelve, midőn végre az iszonyu kór engem is megragadott, laktársaim ijedve távoztak tőlem, s én borzasztó kínok közt a földön fetrengtem a rémitő görcsös fájdalmak és folytonos hasmenés erőmet teljesen kimeríték, midőn a nyavalya végsta fiamam egy öreg koldus asszonyt nyíltot be hoztam, s meghallva bajom, azonnal tornát rendelt elő, melyet az udvarban együtt levő biráim a házi kertből sietséggel előteremvén, a koldusú azt megtisztogatta, s egy daabot kezembe nyomott azon utasítással, rájam és nyeljem, ő a többi megreszeli, én a legnagyobb mohósággal szót fogadtam, midőn a reszelt tornát behozta hozzám, azt meztelen gyomromra kötötte, s csodák csodája: 10 peroz mulva tökéletes egészséges lettem, kivéve, hogy az erős torna által fölmart sebek par hét alatt gyógyultak csak be. — Használják ily módon a tornát a mostani kolerabetegeknek, s hiszem, hogy a siker elmaradhatlan lesz. Csak ne resteljék ez újabb tanácsomat is figyelembe venni a tudós orvos urak s ne szégyeneljük alkalmazni, hiszem tapasztalásból tudjuk, hogy néha egy kis igénytelen háziszér többet használ, mint száz orvosi konzilium. Lngyen szíves tehát t. szerkesztő ur az általam ajánlott szerre lehető sietséggel fölhozzai a hatóságok s laptársai figyelmét. Tisztelettel stb.

— **Komikusi hirdetmény.** Egy müncheni lapban a napokban következő hirdetmény jelent meg: „Mély köszönetet mondok a porosz biztosító társaságnak, hogy kötelezettségét olyan pontosan teljesíti. Férjem alig három hó óta biztosította életét és már néhány nap óta sirban nyugszik. Ilyen derék társaságot nem kell ajánlani, mert ajánlja magamagát. Sch. A. gyármunkásné.

— **Hosszu élet.** Ó-Lubló városkában él egy zömök terméű 96 éves paraszt, a ki a kaszáit, kapát, cséplőt stb. még derekasan forgatja; beszédjé értelmes, látása jó, haja fekete, járása biztos. Már negyedik felesége és csak 1 fia van; nem dohányzik, de a bagót szereti.

Nemzeti színház.

Szerdán, nov. 13-án „A jó falusiak“ színmű 5 felv. irta Sardou. Az előadás jól ment, kivéve Fodoré (bárónő) gyenge játékát, ki már néhányszor bebizonyította, hogy ilyen szerepekkel megküzdeni igen gyenge. Másod-, harmadrendű szerepekben szívesen látjuk, de ilyenekben, mint a tegnapi bárónő, Nemethy Irmát óhajtuk látni. — Kovács Gyula (báró) Szentgyörgyi (Morrison) élvezetesen játsztak, s kivált ez utóbbi alakítása tökéletesen megfelelt a közönség igényeinek. Krasznait (Henry) figyelmeztetjük, hogy a színész nem csak beszél, hanem ját-zik is. Volt ugyan pár sikerültebb jelenete, de egészen véve, játéka kissé gyenge volt. Az ést hősnője kétségkívül Eichner Anna (bárónő huga) volt, ki élénk correct játékával méltan kiérdemelte azt a hosszas tapsvihart, melylyel a közönség részéről jutalmaztatott. Mátraí (g. ögyszerész) sokat beszélt, keveset mondó szerepében ügyesen jellemzett. — Megint a zenekarhoz kell visszatérnünk, mely ugy a színpadon, mint az orchesterumban ismételve tapsokat aratott.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

November 13-ról. 5% metaliques 65.75 5% nemzeti kölcsön 70.90. 1860-ki államkölcsön 102.50 Bankrészevények 980. Hitekrészevények 336.20 London 108.50. Ezüst 107.—. Cs. kir. arany 5.19.20 frankos arany 8.65.—

Földtehermentesítési kötvények: Magyar 80 —. Temesi 78.50. Erdélyi 76.25. Horv. Szlavon —.—.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Árverési hirdetmény

Alórti teleknyvi hatóság részéről közhírré tétetik, mikép Vikol Antalnak néhai öz. gr. Bethlen Józsefnek született gr. Thorockay Eszter bagyáéka ellen 2100 drb. os. arany követelés s járuléka iránt folytatott végrehajtást ügyében a bír. árverés 1872 november 29-én a helyszínre Kraszna-Horvát községhelyéhez a. o. 10 órákor megkezdéssel kiűzött, mikor is nevezett alperesnek Kraszna-Horvát 2-ik tükkel-aláb eladóradó ingatlana, mint másodhadárdban most már becsárton alól is bíróság eladandó fognak. — Bánapenz az együttesen árverezendő javak 46,458 forint kikálaladó becsértékének 10%-ka lesz. A vételár felé a leütéstől 3. misik fele, melybe a bánatpénz is beszámítatik, utab 3 hónap alatt fizetendő, 6% kamattal együtt vevő a javaknak azonnal birtokába lép, azok nyilvántartási átírása azonban csak az egész vételár befizetése után fog megtörténni, az árverési feltételek meg nem tartása esete a pr. 459 §-a szerinti eljárásnak leendő helye egyidejűleg felhívhat azon jeltálosok hitelezőit, kik nem a bíróság széké helyen laknak, hogy az árfeletáshoz helyben székelt megbízottat nevezzenek s az idejében jelentésk be, mert különben a hivatalból kirendelendő gondnok által fognak képviseltetni.

Az elárverezendő javak pedig ezek:

Helyzati szám	Hat szobából álló lakház, 25 sz., mel- löképületekkel, udvarral és kerttel	3 hold	Becsár
10.	Ház, 16 sz. kerttel, gyümölcsös, aszfaltal	10	324
12.	Paszta kert	—	115
26.	Kékerekü vízi malom, molnivalkal 1 sz. és kert	4	4710
29.	Ház, 118 sz. udvarral és kerttel	—	60
73.	Kert	1	194
84.	Kert	6	2052
97.	Ház, 14 sz. kerttel	2	12
110.	Ház, gyümölcsös kerttel	2	35
128.	Ház, 43 sz. kerttel	—	60
244.	Szántó, Kővesberezén	8	4391
245.	" Malomtérén	18	3844
315.	"	7	1264
395.	Üres telek, szántó és kaszálóval Töl- gyesben	29	1626
445.	Kaszáló, Lonkában	—	46
472.	" Mázárban	2	172
486.	"	10	1031
609.	Erdő, Nagyerdön	113	2087
612.	Ház és szántóföld	5	33
613.	Szántó, Vargadombon	1	362
632.	"	10	69
671.	"	16	155
679.	"	16	1603
770.	Soványban	5	268
781.	Budóskuton	5	304
817.	"	22	812
842.	"	1	83
845.	Kaszáló, Vízrejárón	21	135
848.	Szántó, kaszáló, Vízrejárón	1	2831
855.	Kaszáló, Vízrejárón	1	144
862.	Szántó, kaszáló, Szénakerben	2	286
892.	Szántó	1	51
898.	"	2	198
917.	Szántó, Szénakerben	6	390
969.	Szölő, Vápan	4	1083
983.	Kaszáló	4	245
1023.	Szölő, szántó Vápan	8	564
1045.	Szántó, Katicson	5	36
1083.	"	5	917
1163.	Szántó, erdő, Katicson	25	2028
1165.	"	75	52
1167.	Kaszáló, Csuporban	—	228
1170.	Ház, 144 sz., szőlő, szajtoszín, szántó, kaszáló, Csuporban	3	—
		40	1685
			Összesen becsár 46 458 frt.

Királyi törvényszék mint teleknyvi hatóság.

Sz. Somlyón, november 2-án 1872.

Huberth Iván,
t. elnök
Bartha György,
t. aljegyző.

Árverési hirdetmény,

Ezenel közhírré teszi alórti igazgatóság, hogy a kolozsvári hitelbank és zálog-
köteszón-intézetnél elzálogosított s folyó évi október hó végéig lejárt, és még ki
nem váltott tárgyak az I. II. osztályból nyitárverésen el fognak adani, és pedig az
I. osztályu tárgyak, u. m. ruhaheműk, házieszközök, árak stb.
árverezése lesz

folyó évi december hó 9-én.

A II. osztályu tárgyak u. m. arany- ezüst-neműk, ékszerék stb.
árverése lesz

folyó évi december hó 16-án.

Az árverezések az intézet helyiségében mindig délután 3 órákor kezdődnek.

Figyelemztetés! A kiváltás vagy átráa végett beadott, de még ki
nem szetett s az intézetből el nem vitt zálogjegyek tárgyai ez alkal-
lommal hasonlólag elárvereztetnek.

A zálogtárgy tulajdonosa fel van jogosítva az eladásra kielt tárgyat az árverés
kezdete előt még kiváltani vagy átráni, a már eladott tárgyakból a befizött többet
használatig öti.

A vevő tartozik a vételért rögtön lefizetni és a tárgyat elvitetni.

Kolozsvárt, november 10-én 1872.

**A hitelbank és zálogköteszón-társulat
igazgató-sága.**

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárnál Kolozsvárt megjelent
és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ös.-o.-es köztétkor. (513. Kr. e. — 1540. Kr. u.)
Egy külön kötet világoztató rajzokkal. (36 tábla.)

Írta Jakab Elek.

Ára 10 frt.

87.

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hűszosan díszíteni és aján-
lani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e
munka kiadásával magának maradóndó emléket emelt. Slessen-ebát e város értelmes
i. közönsége, e munkát parfogása alá venni és terjeszteti, hogy a nagyszorgalmu és
szakiutód-iróba minél több kedvet öntsön-e munka folytatására, melynek legértékesebb
része az utabbi történeti írás. A ki megszerzte magának ezen 3-részből álló első
kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvárkodni, s a folytatást
minden áron megszerezze magának.

Szekely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága,
szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

40 huzásra évenként,

melyek közt:

3	főnyeremény	250,000	forint.
1	"	220,000	"
7	"	200,000	"
1	"	150,000	"
1	"	110,000	"

és még sok 60,000, 50,000, 40,000,
30,000 sat. frtos nyeremény van, nyer-
hetni egy részletjeggyel

A csoportu játéktársulatunkban

18 résztvevő közt, 25 negyedéves és 6
forintnyi részletfizetés mellett. Ezen kedvelt
csoportban megvan minden Ausztriá-
ban létező állam- és magán-köl-
csön sorsjegy, a melyek tőzsdéze-
rinti értéke a teljes befizetés után a részt-
vevők közt készpénzül el fog osztalni. A
törvényes okmány-bélyeg egyszer minden-
korra 99 krt. tesz.

Mindjárt az első
negyedéves és 6 forintnyi részlet bé-
fizetése után.

a magyar kölcsön sorsjegyek
huzására november 15-én, az 1864 és
1839-beliükre december 1-én, a hitel-
és triestiekre január 2-án sat. játszik min-
den résztvevő.

Az 1839-ki főnyereményt 1871
szepember 1-én.

Az 1864-ki főnyereményt 1870
szepember 1-én nálunk nyerték játéktár-
sulatban részletfizetés mellett.

Az osztrák Industrial-Bank
váltó irodája,
ezelőtt

Fürst Eduárd.

Bécs, Istvánér.

(604)

80 sorsjegyre három millióal

többre menő összes főnyeremény-
nyel játszhatni mint résztvevő olcsó
játéktársulatainkban

20 darab töröksorsjegyre, 21 havi
részlet a 5 ft., bélyeg 99 krt.; huzás decz.
1-én, főnyeremény 300,000 frank

20 darab 1864-ki sorsjegyre, 24
havi részlet a 8 ft., bélyeg 1 ft. 30 krt.;
huzás decz. 1-én, főnyer. 200,000 ft.

20 drb. 1839-ki ötödész sorsjegyre
28 havi részlet a 8 ft., bélyeg 2 ft. 55 krt.
huzás decz. 1-én főnyer. 220,000 ft.

20 darab hitel-sorsjegyre, 24 havi
részlet a 10 ft., bélyeg 2 ft. 55 krt.; hu-
zás január 1-én, főnyeremény 200,000 ft.

Az 1839-ki sorsjegyeknek akkor az-
tán még csak 4 huzása lesz, s miután
addig minden sorsjegynek ki kell huzatni
a nyeres esélye rendkívül nagy.
Az első havi részletek és bélyegilleték be-
fizetése után, megkapják a résztvevők a
részletjegyeket. A megrendelés, valamint
a további részletfizetések postal utal-
vány által történhetnek.

A lefizetés tartama alatt minden hu-
zásra játszanak a résztvevők, s annak be-
fejezése után kapnak egy eredeti 1864-
ki egy török-, egy Credit- és
1839-ki sorsjegyet.

Az osztrák Industrial-Bank
váltó irodája.

ezelőtt

Fürst Eduárd,

Bécs, Istvánér.

(605)

4—5

Sz. 5025—1872. (610) 1—1

Árverési hirdetmény

Szerdán, f. e. december 4-én.
d. e. 9 órákor, a segessvári közsegi terem-
ben, az ottani polgári kórház tulajdonához
tartozó Pusztá (Wössling) nevű prae-
dium, 9 egymásután következő évre, az az
1873 január 1-től 1881 december 31-ig,
nyilvános árverés utján, hasznonbérbe fog
adatni.

E birtok áll körülbelől 9 1/2 hold
gyümölcsös és veteményes kértből, 138
hold szántóból, 312 hold kaszálóból és
1889 hold legelőből, és hasznonbérből, az
ott levő lak- és gazdasági épületek hasz-
nálásán kívül, mészárlási s részben kocsi-
márlási joggal is birand.

A bánatpénz 600 frt., a mely vagy
készpénzben, vagy állampapírokban, ez
utóbbiak a napi börzei árkelet szerint, te-
endő le.

Az árverés kezdetéig lepecsételt,
bélyegzett s a bánatpénzzel ellátott írás-
beli ajánlatok is elfogadtatnak, a melyeknek
azon határozott kijelentést kell tartalmaz-
niok, hogy ajánlkozó az árverési feltéte-
leknek minden jogi fenntartás nélkül ma-
gát aláveti.

Az árverési feltételeket megtekint-
hetni a tanácsi irodában a szokott hivatalos
órák alatt.

Segessvár, november 2-án 1872.

A városi és széki tanácstól.

Alteti sérben szenvedőknek

Sturzenegger G. sérkenőcse
Herisauban Svájcban, legjobban
ajánlható. Ez semmiféle ártalmas anyagot
nem tartalmaz, s még idült sérveket is,
valamint anyai cseketek a legtöbb eset-
ben tökéletesen gyógyít. 3 frt. 20
o. ért. krajczáros csupokban, használati
utasítással és meglepő bizonyítványokkal
kapható magánál Sturzenegger G.-nél,
valamint a következő gyógyszerárak által.
Pesten: Formágyi F. és Temesvártt:
Pecher J. a védő szüz Máriához címzett
gyógyszerárában.

(579) 3—10

(609) 3—3

PERL fogorvos

ajánlja magát a t. cz. fogfájásban szen-
vedő közönségnek mindennemű fogorvosi
műtét gyors s fájdalom nélküli végrehajta-
sára, továbbá mestereségek fogak s légnyo-
matu fogsorok legújabb amerikai módor
szerinti fájdalom nélküli behelyezésére, fog-
tő eltávolítása nélkül.

Idegeneknek egy fogat egy óra mulva,
egy egész fogsort egy nap alatt készítek.

Fogorvosi műtermem a Nemzeti szál-
lodában 7 szám alatt van.

Rendel d. e. 9-től 12-ig, d. u. 2-től
5 óráig.